

УДК 631.52.634.2.21

Литвин І.І.

Дослідна станція помології ім. Л.П.Симиренка Інституту садівництва НААН;
вул.Симиренка, с. Мліїв, 19512, Україна
e-mail: mliivis@ukr.net

РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ АБРИКОСА В СЕЛЕКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Абрикос (*Prunus Armeniaca* L.) кісточкова культура, яка характеризується раннім вступом дерев у пору плодоношення та інтенсивним ростом. Плоди абрикосу ціняться за свої смакові якості, ранню продукцію та стабільно високу ціну реалізації на ринку плодів.

У плодах абрикосу міститься від 7,7 до 14,0% цукрів, вміст органічних кислот - від 0,4 до 2%, пектинових речовин – від 0,4 до 1,3%, також характерний значний вміст вітамінів А і С. Крім споживання у свіжому вигляді з плодів абрикосу виготовляють високоякісні компоти, джеми, варення, повидло, мармелад, лікери, аперитиви, а також цінні сушені продукти з кісточками (урюк) і без кісточок (курага). Ядро кісточки ряду сортів містить близько 50% жирів та білків, які використовуються у кондитерській промисловості, а гірке насіння, що містить амігдалин, високо ціниться у фармакології. Не дивлячись на велику цінність абрикоса, його насадження за останні роки не збільшилися, головним чином із-за слабкої зимостійкості, нерегулярності плодоношення, сильного ураження хворобами і передчасного всихання дерев, обмеженості асортименту для промислових насаджень і його недостатньої пристосованості до місцевих екологічних умов.

Колекція генофонду абрикосу Дослідної станції помології ім. Л.П. Симиренка налічує 73 зразки. За походженням кількість зразків становить: Україна – 50, Росія – 5, Білорусія – 3, Молдова – 8, США – 3, Чехія – 2, Вірменія і Канада, – по одному зразку.

Одним із основних і найбільш важливих напрямків використання зразків генофонду абрикосу є включення до селекційного процесу комплексних джерел та донорів цінних ознак.

За результатами комплексної оцінки колекційних зразків виділено джерела господарсько-цінних ознак:

- джерела стійкості генеративних бруньок до низьких температур взимку (без ознак пошкодження): 'Мелітопольський чорний';
- джерела надраннього та раннього строку досягання (кількість днів від кінця цвітіння до знімання): 'Зоркий', 'Ауток' (58);
- джерела пізнього та дуже пізнього строку досягання (кількість днів від кінця цвітіння до знімання): 'Мелітопольський чорний' (93);
- джерела привабливості зовнішнього вигляду плодів (8,5-9 балів): 'Діоніс', 'Кримський Амур', 'Фелбс';

– джерела відмінного смаку (дегустаційна оцінка 8-9 балів): ‘Сіянець Краснощогого’, ‘Наdejда’, ‘Колгоспний’, ‘Іскра’, ‘Олімп’, ‘Фелбс’, ‘Київський красень’, ‘Кримський Амур’;

– джерела урожайності: ‘Ветеран Севастополя’ (18,0 т/га), ‘Присадібний’ (16,5), ‘Молдавський ювілейний’ (16,0), ‘Перуд’ (15,7);

– джерела великоплідності: ‘Колгоспний’ (69,5 г), ‘Мелітопольський чорний’ (56,2), ‘Київський красень’ (55,9).

Важливим показником, при використанні плодів абрикосу в якості сировини для технічної переробки, є відносна маса кісточки. З відносно малою масою кісточки виділено зразки (4,6-4,7 г): ‘Ялтинський пасинок’, ‘Колгоспний’, ‘Молдавський олімпієць’, ‘Перуд’.

Виділені джерела господарсько-цінних ознак абрикосу доцільно залучати до селекційного процесу.

УДК 582.998.1: 635.92:58.006

Машковська С.П.^{*}, Мариненко Н.І.¹ Якубенко Н.Б.²

¹Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України, вул. Тімірязєвська, 1, м. Київ, 01014, Україна

²Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна

^{*}e-mail: mashkovska@ukr.net

ІНТРОДУКЦІЙНА ОЦІНКА СОРТІВ ЧОРНОБРИВЦІВ (*Tagetes* L.) В НАЦІОНАЛЬНОМУ БОТАНІЧНОМУ САДУ ІМ. М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ

Одним із шляхів розширення асортименту квітниково-декоративних рослин в озеленувальних комплексах сучасного містобудування є впровадження перспективних новоінтродукованих сортів. У зв'язку з цим нами проведено інтродукційну оцінку 76 сортів чорнобривців (*Tagetes* L.) колекції Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України (НБС). Робота проводилась за загальноприйнятими методиками оцінки декоративних (100-бальна шкала) та господарсько-біологічних (50-бальна шкала) ознак на ділянках НБС у 2003-2017 рр.

Оцінюючи декоративні ознаки сортів, нами проаналізовано забарвлення суцвіть відповідно до Міжнародної еталонної шкали кольорів та виділено групи одно- і двоколірних. Серед одноколірних - 1) White group, 2) Yellow group, 3) Orange group, 4) Yellow -orange group. Серед двоколірних встановлено комбінації таких груп кольорів в одному сорті: 1) Greyd- red group і Yellow-orange group, 2) Orange group і Red group, 3) Orange-red і Orange group, 4) Orange-red і Yellow group, 5) Red group і Yellow-orange group; 6) Yellow -orange group і Greyd-purple group, 7) Yellow -orange group і Orange-red group. При оцінці сорту враховували яскравість, чистоту і насиченість забарвлення, стійкість забарвлення. Найвищу оцінку за цією ознакою отримали одноколірні сорти із Yellow